

Ert dnr: Ku2016/00504/D
Vårt dnr: 6/21/ds
Till: Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Studieförbundens yttrande över remissen ”Palett för ett stärkt civilsamhälle” (SOU 2016:13)

Inledning

Studieförbunden vill inledningsvis framhålla att utredaren på ett föredömligt vis involverat civilsamhällets aktörer i arbetet med betänkandet. Utredaren uppvisar en god insikt om civilsamhällets mångfacetterade sammansättning, samt god förståelse av de olika förutsättningar som civilsamhällets organisationer verkar utifrån. Betänkandets djuplodande genomgång av civilsamhällets särart och roll i samhället kan mycket väl komma att få betydelse som referensverk för andra utredningar med relevans för civilsamhället.

Betänkandets karaktär gör att utredaren i sina förslag visar viss försiktighet vad gäller konkreta lagförslag och författningsändringar. I utredarens uppdrag ingick inte att lägga förslag vad gäller finansiering av civilsamhällets organisationer. Eftersom ett självständigt civilsamhälles förmåga att arbeta långsiktigt förutsätter långsiktig finansiering är detta en brist i utredningen. Det kan dock ej utredaren belastas för eftersom utredningen har följt de direktiven den fått. Studieförbunden konstaterar dock med tillfredsställelse att utredaren trots direktiven på några ställen i utredningen (bl.a. kap 4.2.4) poängterar att ett långsiktigt organisationsbidrag är avgörande för att civilsamhällets organisationer ska kunna växa och utvecklas utifrån sina förutsättningar.

Studieförbunden delar utredarens åsikt om vikten av långsiktiga organisationsbidrag.

Nedan kommenterar Studieförbunden särskilt några områden som utredningen belyser:

Öka samhällets kunskaper om civilsamhället

Utredaren föreslår ett antal åtgärder som syftar till att synliggöra civilsamhället i myndigheters arbete samt öka kunskaperna om civilsamhällets förutsättningar. Bl.a. föreslås att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) får i uppdrag att arbeta med kompetenshöjande insatser riktade till myndigheter, kommuner och landsting (kap 4.2.1), att regeringen årligen redovisa till riksdagen vilka samråd och kontakter den och dess myndigheter haft med

civilsamhället (kap 4.1.4) samt att myndighetsförordningen kompletteras med en skyldighet för myndigheter att samverka med civilsamhällets organisationer i de fall det är relevant (kap 5.1.2)

Studieförbunden ställer sig positiv till utredarens förslag om insatser för att öka statens och kommunernas kunskaper om och samverkan med studieförbunden och andra organisationer i civilsamhället.

Underlätta för civilsamhället att delta i upphandlingar

Utredaren föreslår att upphandling av sociala tjänster eller andra tjänster vars värde understiger tillämpligt tröskelvärde ej ska omfattas av Lagen om offentlig upphandling (kap 6.2.1). Vidare föreslår utredaren att Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att vid framtagande av upphandlingskriterier särskilt beakta de mervärden som civilsamhällets organisationer erbjuder (6.2.3).

Studieförbunden ställer sig positiv till utredarens förslag. Villkoren i LOU försvårar i många fall för organisationer som drivs av ideella krafter att kunna bli aktuella för upphandling. Många ideella organisationer kan som utförare av välfärdstjänster bidra med kvalitativa värden som inte går att mäta med enbart priset på tjänsten. Flera organisationer inom civilsamhället har erfarenhet av att upphandlande myndigheter, kommuner och landsting gärna ser ett utökat samarbete med civilsamhället. Men att myndigheterna, kommunerna och landstingen av rädsla för att bryta mot LOU väljer att istället upphandla utifrån en strikt tillämpning av kriterierna, vilket ofta leder till att lägst pris vinner upphandlingen. Studieförbunden tror att utredarens förslag om att underlätta för civilsamhället i upphandling skulle kunna bidra till att öka kvalitet och mångfald inom välfärden, inte minst på kommunal nivå.

Underlätta för civilsamhällets deltagande i mottagandet av asylsökande

Utredaren föreslår att regering bör överväga åtgärder som underlättar för civilsamhället att långsiktigt bidra med verksamheter som gör asylsökandes väntan på uppehållstillstånd meningsfull (kap 5.2.7). Bl.a. exemplifieras med studieförbundens arbete med svenskundervisning.

Studieförbunden ställer sig positiv till utredarens förslag. Under 2015 byggde studieförbunden upp en omfattande verksamhet som riktade sig till asylsökande. En stor del av den verksamhet studieförbunden byggde upp bedrevs av ideella krafter. Om studieförbunden långsiktigt ska kunna utgöra en viktig del i mottagande och etablering av asylsökande och nyanlända krävs även långsiktiga villkor.

Öka underrepresenterade grupper deltagande i civilsamhället

Utredaren föreslår bl.a. att MUCF ska få i uppdrag att fördela medel till projekt som syftar till att öka underrepresenterade grupper engagemang i civilsamhällets organisationer (kap 4.3.2). Vidare föreslår utredaren även att en nationell delegation ska tillsättas i syfte att stödja etableringen av lokala plattformar för civila samhället i socioekonomiskt utsatta områden (kap 4.3.4). Utredaren föreslår även att bidragsgivare bör överväga att ställa krav på att de etablerade organisationer som erhåller bidrag ska stötta och erbjuda administrativt stöd för nybildade organisationer (kap 4.3.3).

Studieförbunden ställer sig tveksam till utredarens förslag. Det finns en risk att dessa satsningar kommer att innebära en kortsiktig projektbyråkrati som inte ger de långsiktiga effekter som eftersträvas.

I likhet med många andra av civilsamhällets organisationer arbetar de tio studieförbunden redan idag med att öka mångfalden bland deltagare, stöttar nybildade organisationer samt bedriver omfattande verksamhet i socioekonomiskt utsatta områden. Studieförbunden finns i alla Sveriges

kommuner och är redan idag en administrativ infrastruktur för ideellt engagemang. Snarare än att från nationellt håll ställa krav i bidragsgivningen och etablera plattformar i vissa områden, bör staten sträva efter att ge tillräckliga finansiella förutsättningar för att studieförbunden långsiktigt ska kunna upprätthålla sin funktion som infrastruktur för engagemang i hela landet. Det finns en stor medvetenhet hos studieförbunden om att de själva måste bli bättre på att hitta sätt att möta underrepresenterade grupper i de dagliga verksamheterna runt om i landet. Med tillräcklig finansiering kommer studieförbunden att långsiktigt kunna fortsätta sitt arbete med att involvera en mångfald av deltagare samt bygga upp verksamheter i de områden där det finns behov.

Stockholm 2016-07-07

David Samuelsson
Generalsekreterare